

Battal Gazi Serisi

Kiryos Alyon
derinsular.com

twitter: [@derinsular](https://twitter.com/derinsular)
facebook: <https://www.facebook.com/serdarkayaturkce/>

Yazar Hakkında

Sinema yazarı. Yeşilçam hayranı. Çok afedersiniz Bizans Rumu.

Galata Kulesi yakınlarında ikamet etmektedir.

Bu kitapçığın en güncel versiyonuna ve benzeri diğer çalışmalara aşağıdaki adresten ulaşabilirsiniz:

derinsular.com

Son güncelleme: 17 Nisan 2019

© 2019 Serdar Kaya. Bazı hakları saklıdır: Creative Commons [BY-NC-ND](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

Battal Gazi Serisi

İçindekiler

Giriş: Battal Gazi Kimdir?.....	2
1. Battal Gazi Destanı (1971).....	3
2. Battal Gazi'nin İntikamı (1972).....	9
3. Savulun Battal Gazi Geliyor (1973).....	13
4. Battal Gazi'nin Oğlu (1974).....	19

Giriş: Battal Gazi Kimdir?

Battal Gazi'yi hepimiz tanırız... Mertliğiyle, yiğitliğiyle meşhur olan ve simaen bir parça Cüneyt Arkin'ı andıran cesur bir Türk savaşçısıdır. Bir de gerçek Battal Gazi var... Aslında Battal Gazi demek pek doğru sayılmaz. Zira onun gerçek adı [Abdullah el-Battal!](#)

El-Battal, Anadolu'da yaşamış bir Emevi savaşçısı. 700'lü yıllarda gerçekleşen [Arap-Bizans savaşları](#)nda bulunmuş. Hatta 717-718 yıllarında yapılan (ama başarılı olmayan) [İstanbul kuşatmasına](#) da katılmış. Bu savaşlardaki başarılarından ötürü de, hikayeleri dilden dile anlatılır olmuş...

Zaman içinde, bu hikayeler, Arap edebiyatının [bir parçası](#) olmuş. Türkler 1100'lü yıllarda el-Battal'ın hikayesini incelemiş ve (tıpkı Araplar gibi) yeniden üretmişler. Bunu yaparken, El-Battal'ın Arap kimliğine dokunmamışlar. Ama dini hüviyetini ön plana çıkarmış ve güçlendirmişler. (Mesela, onu peygamber soyundan getirmişler!)

El-Battal bu süreçte (babası Hüseyin Gazi ile birlikte) daha da efsanevi bir kişilik haline gelmiş. Her dili konuşabilmek ve bu sayede Bizanslıların arasında kolaylıkla tebdil-i kıyafet gezebilmek gibi bir dizi olağanüstü özellik kazanmış. Neticede gün gelmiş, Abdullah el-Battal, [Seyyid Battal Gazi](#) olmuş...

[Battalname](#) olarak bilinen Seyyid Battal Gazi hikayelerinin Arap edebiyatının el-Battal'a dair destansı anlatılarından mühlhem olduğu [söylenebilir](#). Bu hikayelerin gerçek hayata yansımaları da yok değil. Örneğin, Eskişehir'in [Seyitgazi](#) ilçesinin adı, doğrudan Seyyid Battal Gazi'ye atıfta bulunur. Seyitgazi'de Battal Gazi'ye ait olduğu düşünülen bir de türbe [vardır](#). (Tabii bu 800 yıllık türbe pekala bir [makam](#) da olabilir.)

1970'lerin başlarında çekilen Cüneyt Arkinli dört Yeşilçam filmi ile Abdullah el-Battal bir kez daha dirilir.¹ Bu filmlerin tasvir ettiği Battal Gazi, bir dereceye kadar Battalnameleri yansıtır. Örneğin,

1 Gerçi 1955 ve 1966 yıllarında çekilen, fakat (muhtemelen Cüneyt Arkin serisinden olmadığı için) diğerleri kadar meşhur olmayan iki Battal Gazi filmi daha vardır. Ayrıca, Cumhuriyet döneminde, [Abdullah Ziya Kozanoğlu](#) başta olmak üzere birkaç yazar, Battalnamelerden hareketle çeşitli Battal Gazi kitapları yazmışlardır. Ancak, günümüz Türkiye'sindeki yaygın Battal Gazi imgesini şekillendiren, 1971 ile 1974 yılları arasında çekilen dört filmlik *Battal Gazi* serisinde Cüneyt Arkin'in canlandırdığı karakterdir.

Battal Gazi (tıpkı babası Hüseyin Gazi gibi), yine Bizanslılara karşı cesurca savaşır. Ya da, kolaylıkla Bizans şehirlerine, hatta sarayına girip başarılı bir şekilde düşmanın arasına karışabilir. Ancak, artık Türktür!.. Ve de, (bu [yeni](#) Türklük ile ilgili midir bilinmez) dindarlığı da ortadan kalkmış, "seyyid" sıfatı anılmaz olmuştur. Dahası, içki içer, Bizans sarayında prenseslerle sevişir ve bu halleriyle, evliyadan bir insanın bu şekilde tasvir edilmesini yanlış bulan İslami kesimi (haklı olarak) öfkelenendir.

"Haklı olarak" diyorum, zira Seyyid Battal Gazi'nin böyle şeyler yapması elbette düşünülemez! Ama, soruyu "Abdullah el-Battal yapar mı?" şeklinde soracak olursak, cevap vermek zorlaşır. Zira adamcağızı pek tanımıyoruz. Hakkında çok az bilгимiz var. İyi diyelim, iyi olsun...

1. Battal Gazi Destanı (1971)

- Yönetmen: [Atıf Yılmaz](#)
- Senaryo: [Ayşe Şasa](#), Atıf Yılmaz
- [IMDb](#)

Özet

Malatya Serdarı Hüseyin Gazi, üç Bizanslı tarafından pusuya düşürülerek öldürülür. Bu trajedinin ardından, Hüseyin Gazi'nin henüz çocuk yaşta olan oğlu Cafer (sonradan, Battal Gazi), babasının katilleri olan Leon, Polemon ve Testor'dan bir gün intikam almaya yemin eder. Yıllar geçip büyüdükten sonra halen yeminine sadıktır ve intikamını almak üzere harekete geçer. Babasının her üç katilinden de intikamını başarıyla alan Battal Gazi, bu süreçte Bizanslı Prenses Elenora ile tanışır. Nihayetinde, Bizans orduları başkumandanı olan nişanlısı Kiryos Alyon'dan ayrılan Elenora, müslüman olup Battal Gazi ile evlenerek Ayşe Sultan adını alır.

Filmin yansıttığı zihniyet

a. Bizans İmparatorluğu'ndan haraç alan Malatya Beyliği

Film, Malatya Beyi'nin huzurunda açılıyor. İlk duyduğumuz cümle şu: “**Koskoca Bizans İmparatorluğu el kadar Malatya Beyliğine neden haraç ödesin!?**” Bu cümle, Bizanslı bir ziyaretçiye ait. Bu kişi, kendisini, “Bizans kartalı Kiryos Polemon” olarak tanıtıyor. Polemon'un sorduğu sorunun cevabını bilemiyoruz. Zira, koskoca Bizans İmparatorluğu'nun el kadar Malatya Beyliğine haraç ödemesi için ortada gerçekten de bir sebep varmış gibi görünmüyor.

Malatya Serdarı [Başkomutanı] Hüseyin Gazi (Cüneyt Arkın) söz aldığı anda, şaşkınlığımız daha da artıyor. Zira, Hüseyin Gazi, Kiryos Polemon'un (Ali Taygun) sorusunu ciddiye almak bir yana, “Beş yıldır ödediğiniz haracı artırmak niyetindeyiz” gibi bir sözle karşılık veriyor.

Tabii bu söz, Polemon'un sorusunu cevaplandırmadığı gibi, haraç miktarını artırmayı gündeme getirmesi nedeniyle soruyu daha da önemli kılıyor. Bu şartlar altında da, “*Bu adaletsizliğe isyan eden Polemon haklı galiba. Adam boşuna bu kadar veryansın etmiyor, beş yıldır iyi bile dayanmışlar...*” diye düşünmek mümkün.

Peki, komşu ülke Bizans'tan misafir gelen bir yöneticiye karşı böyle düşmanca davranışların nedeni ne? Polemon savaş istemediğini belirtiyor. Buna rağmen Malatya Beyliği neden Bizans ile daha makul bir ilişki kurmak istemiyor?

Hüseyin Gazi yeniden söz aldığı anda, bu soruların cevabını da öğreniyoruz: “**Beni öldürmek istediğinizi biliyorum.**” Bu noktada anlıyoruz ki, durum baştan zannettiğimiz gibi değil! Yani, Malatya Beyliği sebepsiz yere Bizans elçisinin üzerine gitmiyor. Bizanslılar perde arkasından çirkin komplolar kuruyorlar ve dolayısıyla da, maddi bir külfet altına sokulmayı hak ediyorlar. Ayrıca, Polemon'un, Malatya Beyliğini savaştan vazgeçirmeye ikna etmesini için casus Abdülislam'a (Ekrem Gökkaaya) rüşvet vermesinden de anlıyoruz ki, barıştan yana sözler etmesinin nedeni iyi bir insan olması değil, Türklerden korkması!

Bu sahneler, sadece aralarında ihtilaf bulunan iki taraf arasında gerçekleşen bir görüşmeyi aktarmıyor. Aynı zamanda, bir tarafı iyi, diğer tarafı da kötü olarak tasvir ediyor. İyi taraf, seyircinin de kendisini yakın hissettiği, Türk tarafı. Kötü taraf ise, komşu ülke Bizans. Daha da önemlisi, Türk tarafının iyi olduğu yönündeki varsayım, haraç alma, saygısız tavırlar sergileme gibi fiillerdeki kötülüğü de maskeliyor, gerekçelendiriyor. Bu durum, kimi bariz mantıksızlıklara karşı körleşmeyi de beraberinde getiriyor. Dolayısıyla da, “koskoca Bizans İmparatorluğu”nun “el kadar Malatya Beyliği”ne haraç ödemesindeki mantıksızlık hem normalize oluyor, hem de arzulanır hale geliyor.

b. Türkün Türkten başka dostu yoktur

Bizanslılar kötü! Peki, diğerleri nasıl?

Filmin hemen bir sonraki sahnesinde, Abdülislam ile Kiryos Polemon arasında geçen gizli bir diyalogdan, Abdülislam'ın Bizans'tan rüşvet alan bir hain olduğunu ve Malatya Serdarı Hüseyin Gazi'nin suikasti için Bizanslılara yardım ettiğini öğreniyoruz. Abdülislam, gerek görüntüsü gerekse ismi itibarıyla daha Orta Doğulu bir imgeye karşılık geliyor. Beylik içerisindeki (sonradan Arap olduğunu öğreneceğimiz) siyahi bir tellalın da (Arap Celal) aynı ihanet çemberinin içinde olması, Arapların Türkleri arkadan vurduğuna yönelik yaygın inanişe göndermede bulunduğu gibi, sadece gayrimüslimlerden değil, Türk olmayan müslümanlardan da şüphelenmeyi telkin ediyor.

Bizanslı karakterler de siyah tenli insanlara atfen “**Pis Arap**”, “**Küstah zenci**” gibi ırkçı ifadeler kullanıyorlar. Bu gibi ifadeler, Arapların Türkiye'de yaygın olarak siyah tenli zannedilmelerini dışavurması itibarıyla da önemli.

Bir diğer enteresan öge ise, filmin, ilgili siyahi casusa “sefil bir Arap” olduğunu kendi ağzıyla da söyletmesi. Şöyle ki, filmin (başka tuhafıklar da barındıran) bir sahnesinde, Bizanslı askerler, Battal Gazi'yi yakalama amacıyla mevzilendikleri noktalardan geçen herkese tek tek Battal Gazi olup olmadıklarını sormakta, Battal Gazi olduğundan şüphelendikleri insanları öldürmektedirler. Bu şekilde, ilgili siyahi Arap casusu da durdurmuşlardır. Adam, yalvara yakara kendisinin Battal Gazi olmadığını anlatmaya çabalamaktadır. Tam o sırada, rahip kılığına girmiş olan gerçek Battal Gazi de aynı kontrol noktasına gelir. Battal Gazi, siyahi adamın, “**İnanın bana Battal değilim, sadece sefil bir Arabım**” diye yakınmakta olduğunu duyunca, atından iner, adamı inceler ve Bizanslı askere dönerek, “Bu adam Battal değil; olsa olsa pis bir casus olabilir” der. Arap casusun cevabı ilginçtir: “**İyi bildiniz. Gerçekten pis bir casusum, aziz peder.**” (dakika [39:01](#)-40:58)

c. Gavurun iyisi olur mu?

Peki, kimlikler ne kadar homojen? Türklerin arasında kötü, Bizanslıların arasında iyiler var mı? Bizanslılar arasında üç iyi karakter öne çıkıyor: Hammer Usta, Prenses Elenora ve Şovalye Hilaryon. Filmde, Hammer Usta'nın adını ilk kez Hüseyin Gazi'den duyuyoruz... Sahne, Battal Gazi'nin çocukluk yıllarında geçiyor. O yıllarda ismi henüz Cafer olan Battal Gazi, Tevabil Usta (Baki Tamer) ile Akkoyun Düzü'nde kılıç talimi yapıyor. Talimi izleyen Hüseyin Gazi, oğluna gelecek yıl kendisini Anadolu'da yenişemediği tek kişi olan Kayserili ünlü silahşör Hammer Usta'ya çırak yollayacağını söylüyor. Cafer'in hocası Tevabil Usta, bunu duyunca, "Olur mu Hüseyin Gazi? Kafirin öğrettiği kılıçtan hayır gelir mi?" diye itiraz ediyor. Ancak Hüseyin Gazi, Hammer'in her şeyden önce mert bir insan olduğunu, mert olmayan bir insanın iyi bir silahşör de olamayacağını belirtiyor. Buradan, mertliğin, kafirliğin neden olduğu fenalığı dahi ortadan kaldıran çok önemli bir özellik olduğunu öğreniyoruz.

Aynı argümanı, daha sonra, Hammer Usta'dan da (Fikret Hakan) işitiyoruz. İlgili sahnede, Hammer Usta ile Bizans orduları kumandanı Kiryos Alyon (Erden Alkan), Cafer'in Bizanslı askerlerle düellolarını izliyor. Hammer Usta'nın sürekli Cafer'in savaşçılığından övgüyle söz etmesi üzerine, Kiryos Alyon onu anlamakta zorlanıyor. Bunun üzerine, Hammer Usta, "**Düşman da olsa, önce mertlikten yiğitlikten yanayım**" diyerek duruma netlik kazandırıyor.

Bizanslılar arasındaki ikinci iyi karakter, Prenses Elenora (Meral Zeren). Battal Gazi'nin Bizans sarayındaki askerlerden kaçarken Prenses Elenora'nın odasına girmesiyle ilk kez yüz yüze gelen ikili, derhal birbirine aşık oluyor. Bunun hemen sonrasında yaşananlar da ilginç... Sarayı arayan askerler bir süre sonra Prenses Elenora'nın odasının kapısını yumruklamaya başladıklarında, Elenora, Battal Gazi'den saklanmasını istiyor. Battal Gazi ise, "**Saklanmak, düşmandan kaçmak töremizde yok bizim**" cevabını veriyor. (Acaba, "Öyle şeyleri ancak siz yaparsınız" mı demek istiyor?) Battal Gazi'nin baştan odaya girmiş olması her ne kadar bu sözle açık bir tezat teşkil etse de, Prenses Elenora'nın ısrarı ve hatta yalvarması sonuç veriyor ve Battal Gazi, "**Güzel gözlerinin hatrı için sultanım**" diyerek, onun hatrına saklanıyor. Tehlike geçtiğinde de, "**Hoşcakal, düşman beldenin yaman güzeli**" diyerek oradan ayrılıyor. Bu olaydan sonra, Elenora'yı hep Battal Gazi'ye elinden geldiğince yardım ederken görüyoruz.

Bizanslılar arasındaki üçüncü iyi karakter ise, Şovalye Hilaryon (Reha Yurdakul). Hilaryon, Bizans'ın imparatorluk tacının gerçek sahibi. Görev başındaki İmparator Vasilas Leon (Kerim Afşar) ise, Hilaryon'u zindana attırarak tahtı işgal etmiş bulunan kötü bir adam. Hilaryon, aynı zamanda Prenses Elenora'nın da gerçek babası.

Şovalye Hilaryon, filmin sonunda, hakkı olan Bizans tahtına geçtiğinde, imparatorluk tacını başına Battal Gazi koyuyor. Battal Gazi'in bunu yaparken (kısa bir süre sonra kayınpederi olacak olan) imparatora öğütte bulunmayı da ihmal etmemesi de dikkate değerdir: "Sakin Hak yolundan, doğruluk yolundan ayrılma, Hilaryon. Halkına efendilik değil, kulluk et." Hilaryon da cevaben Battal Gazi'ye "Sağol Battal Gazi, Elenora sana emanet..." der. Ancak Elenora o günden sonra artık Elenora olmayacak, nihayet Battal Gazi ile evlendikten sonra Ayşe Sultan adını alacaktır.

Bu üç iyi karakterden hareketle, filmin Bizanslıların ya da hıristiyanların kategorik olarak kötü yansıtmadığı söylenebilir. Ancak bu üç karakterden ikisinin bir noktada İslam'ı seçmesi de bu noktada önemlidir. Kaldı ki, üçüncü iyi karakter Şovalye Hilaryon Bizans imparatoru olduktan sonra artık neredeyse işin tanımını gereği hıristiyandır.

d. Kırk Bakire Tapınağı

Yeşilçam filmlerinde, hak din olan İslam'ı seçen Bizanslıların kelime-i şehadet getirdikleri sahnelere rastlamak nadir değil. Ancak bunlar arasında, Hammer Usta'nın müslüman oluş şekli, ayrıca değerlendirilmeyi hak edecek kadar ilginç.

Hammer Usta'nın İslam ile şereflenmesi, bugün itibariyle bir Yeşilçam fenomeni haline gelmiş olan Kırk Bakire Tapınağı'nda gerçekleşir. Şöyle ki, Kiryos Alyon ve askerlerinden kaçmakta olan Cafer, kendisini Şovalye Heraklit olarak tanıtmak ve "**Kırk bakireye tapmaya, bal yanaktan tatmaya geldim**" parolasını söylemek suretiyle Kırk Bakire Tapınağı'na girmeyi başarır. Ancak onun hemen ardından askerleriyle oraya gelen Kiryos Alyon, "**Bu kerhaneyi başınıza yıkacağım!**" diye bağırarak içeriye dalar ve askerleriyle birlikte Cafer'i kovalamaya başlarlar.

Erkek egemen anlayış, bu sahnelerde de fazlasıyla belirgindir. Kadınları aşağılayan "kahpe", "fahişe" gibi sözler havada uçuşur. Cafer'in Alyon'a söylediği, nişanlısı Prenses Elenora ile yattığını ima eden sözler de yine aynı çerçevede değerlendirilebilir: "**Askerlerinle fahişelerin yerini değiştir, Öküzbaş Alyon! Boynuzlu olduğundan sana fahişe kumandanlığı yaraşır.**"

Cafer, Alyon ve askerlerini atlattıktan sonra, gizlice Kırk Bakire Tapınağı içerisinde Hammer Usta'nın bulunduğu odaya girer. Hammer Usta, orada "Anadolu'nun en ünlü fahişesi" Faustina (Aynur Akarsu) ile birlikte. Cafer gizlendiği köşeden ortaya çıktığında, Hammer Usta onu gördüğüne çok sevinir. Cafer, orada kendisine bir teklifte bulunur: *Dinine* güreş yapacaklardır. Yani, güreşi kaybeden diğerinin dinine ve safına geçecektir.

Cafer ve Hammer Usta, Faustina'nın yatağının yanbaşında güreşe tutuşurlar. Hammer Usta güreşi kaybeder ve ardından oracıkta yere oturup ellerini açarak kelime-i şehadet getirir. Artık müslümandır, ve Cafer ona Ahmed Turani adını verir. Karşılığında Cafer de, Hammer Usta'dan Battal Gazi adını alır. Böylelikle Hammer Usta hem hidayete ermiş, hem de taraf değiştirmiş olur.

e. İntikam duygusu ve savaşıklık

Film, intikam duygusunu ve savaşıklık yüceltiyor. Örneğin, babasını defneden ve mezarının üzerine bir fidan diken Cafer'in ağzından şu cümleler dökülüyor: "**Bu fidan babamın kanıyla beslenerek büyüyecek. Öfkemle hıncımla beslenerek ben de büyüyeceğim. Babamın öcünü alıp Malatya'ya serdar olacağım.**"

Bir sonraki sahnede, yıllar geçmiş, fidan büyümüş, küçük bir ağaç haline gelmiştir. Artık genç bir savaşçı olan Cafer, mezarın başında babasıyla konuşmakta ve önceden Bizans'tan haraç alan Malatya'nın, artık Bizans'a haraç öder hale gelmiş olmasından yakınmaktadır. Bu yakınmanın da ima ettiği gibi, filmin tasvir ettiği dünya, güç üzerine kuruludur. Zayıfların güçlülere haraç ödemek durumunda olduğu ve gücü ölçüsünde haraç miktarını artırdığı bu dünyada yapılması gereken şey, güçlenmek ve haraç ödeyen durumdan, haraç ödeten duruma geçmektir.

Dahası, Hak olan davranış biçimi de budur. Cafer, intikamını almak üzere babasının mezarından Bizans'a doğru yola çıkmak üzere iken, babasının yıllar önce ona verdiği öğüt zihninde yankılanır: "Sakın Hak yolundan, doğruluk yolundan ayrılma oğul. Tanrı sana büyük güçler bağışladı. Bunları daima iyilik yolunda kullan." Babasının bu öğüdünü, "Hiçbir zaman Hak yolundan ayrılmayacağım baba" diyerek onaylayan Cafer, atına atladığı gibi Bizans yolunu tutar. Tanrı'nın ona verdiği güçleri

Hak yolunda kullanmasının zamanı gelmiştir.

Cafer'in bu süreçte yaptığı şeylerden biri de, halen Malatya serdarı olan ve gizliden gizliye Bizans için çalışan Abdülislam'ın aksi yöndeki çabalarını boşa çıkararak Malatya Beyi'ni savaşa ikna etmektir. Bu yaklaşıma göre, güçlü olmanın göstergesi komşular ile barış değil, savaş durumunda olmaktır.

Peki, “komşularla savaş” nasıl gerekçelendirilebilir? Filmin bu çerçevede yaptığı en yaygın gerekçelendirme, komşuların kötücüllüğüdür. Bizans kötüdür, ve saldırı yolu ile gerekli ders verilmezse, Malatya Beyliği üzerindeki kötü planlarını uygulamaya koyacaktır. Dahası, Bizans, açık bir savaş ilanı yerine, (Hüseyin Gazi'ye suikast gibi) sinsi yöntemleri tercih etmektedir.

Komşularla savaşı gerekçelendiren daha ikincil bir öge ise, Anadolu'nun bir Türk yurdu olduğu düşüncesidir. Örneğin, Hüseyin Gazi'nin öldürüldüğü Süleyman Gazi Türbesi, Bizans topraklarındadır. Demek ki, Bizanslılar, tarihte Türklere ait olan bir yeri işgal etmişlerdir.

f. Bir kötücüllük örneği: İşkenceye uğrayan rahibe

Yeniden Battal Gazi'nin yanına gitmek isteyen Prenses Elenora, yolda nişanlısı Kıryos Alyon'a yakalanır ve Alyon'un emri üzerine odasına geri döner. Kıryos Alyon, durumdan şüphelenmiştir ve Elenora'nın nereye gittiğini öğrenmek için, sürekli Elenora'nın yanında bulunan rahibeye (Melek Görgün) işkence etmeye başlar. Bir rahibenin yarı çıplak vaziyette ve kanlar içinde kalacak şekilde kırbaçlandığı sahneler, filme hakim olan şovenizmin erkek-egemen yönünü de yansıtır.

Kıryos Alyon'un, işkenceye rağmen gerçeği söylemeyen rahibeyi, “**Alın bu kahpeyi!**” diyerek Bizans askerlerine verdiği müteakip sahnede söyledikleri ise, erkek-egemen bakışın da ötesinde anlamlar ifade eder: “**Tanrı'ya adadığı mukaddes bekaretini Bizans ordusuna hediye ediyorum. Alın, keyfinizi yapın. Götürün. Pis leşini bir çukura atarsınız.**”

g. Enteresan karakter: Kolat

Battal Gazi Bizans sarayında yakalanınca, sarayın başışkencecisi Kolat'a (Yusuf Sezer) teslim edilir. Kıryos Alyon'dan öğrendiğimize göre, Kolat, öldürmeden acı çektirmenin bütün usüllerini bilmektedir ve Battal Gazi'yi ağır bir işkenceye tabi tutar.

Kolat, Battal Gazi'nin Battal Gazi'nin işkenceye direncinin yüksek olmasını takdir eder ve ona uyguladığı işkenceyi yeni bir aşamaya taşımadan önce ağzından şu sözler dökülür: “**Mahkumun dayanıklısı insana meslek zevki veriyor. Şimdi bütün kemiklerini teker teker kırarım, ölmeden önce et yığını haline gelir.**”

Kolat, bu dediğini yapmış ve vücudundaki bütün kemikleri kırmak suretiyle Battal Gazi'yi bir “sürüngen” haline getirmiştir. (dakika [52:30](#)-53:37)

h. Filmden meşhur diyaloglar

(a) Elinde kılıcıyla Bizans sarayında tek başına hücumu geçen Battal Gazi: “Kahpe Bizans! İlk günden doğru yolu şaşırttı bize!” (dakika [17:07](#)-17:20) İlk günden kasıt hangi gündür? Şayet kast

edilen Malazgirt Savaşı ise, bunda Bizans'ın suçu nedir? (Saldıran taraf Türkler değil midir?) Bir de, Bizans Türklere doğru yolu şaşırtma adına tam olarak ne yapmıştır? Ayrıca, şayet Türkler, Bizans yüzünden ilk günden doğru yolu şaşırmış iseler, Türklerin o günden bugüne hep sapkın kimseler olageldiklerini kabul etmek gerekmez mi?

(b) Polemon ile Battal Gazi kılıçlarını çekerler:

Polemon: "Hazır ol, sefil Türkmen!"

Battal Gazi: "Hele davran Bizans kargası!" (dakika [17:20](#)-19:10)

(c) Nişanlısı Elenora'nın gizli gizli Battal Gazi ile buluşmakta olduğunu öğrenince deliye dönen Kiryos Alyon, rahibeye işkence etmesinin ardından Elenora'yı eline geçirir ve "Benim olacaksın Elenora, tek kurtuluş yolu bu" diyerek bir çadırda ona tecavüz etmeye kalkar. O sırada Battal Gazi çadıra girerek sevgilisini kurtarır:

Kiryos Alyon: "Bana Delibaş Alyon derler, Elenora!"

Battal Gazi: "Ben Öküzbaş Alyon diye duymuştum, Şovalye. Yanlış mı söylemişler?"
(dakika [31:57](#)-33:02)

i. Bazı mantıksızlıklar

- Şovalye Hilaryon, Kolat tarafından bütün kemikleri kırılan Battal Gazi'yi iyileştirme adına, "Doğu'nun en namlı hekimlerini, en namlı kimyagerlerini" bulur. Bu kimseler, Battal Gazi'yi beton gibi özel bir kalıbın içine koyarlar. Bir zaman sonra bu kalıp çıkarıldığında, Battal Gazi ayağa kalkar. Ancak eski gücüne kavuşması zaman alacaktır. Bu süreçte zaman zaman ümidini kaybeder. Başaramayacağını düşünür. Ancak çok yakın bir geçmişte müslüman olmuş ve Malatya Beyliği'nin safına geçmiş olan Ahmed Turani'nin (Hammer Usta) ona moral veren cümleleri ilginçtir: "**Başaracaksın, Battal! Yenilmek töremizde yok bizim!**" Ahmed Turani, daha düne kadar Bizanslı olan bir askerdir. Battal ile aynı töreyi paylaşıyor olduğunu düşünmesi ilginçtir. (dakika [59:22](#)-1:00:11) (Film çoğu zaman töre kelimesini yanlış olarak, adet, kültür, gelenek ekseninde anlamlarda kullanır.)
- Hammer Usta'nın müslümanlığı içselleştirme seviyesinin yüksekliği, onu kurtarmak için papaz kılığında Bizans zindanına giren Battal Gazi'yi tanımayıp tepki gösterdiğinde söylediklerinde de dışavurur. Zira, daha düne kadar hıristiyan olan Hammer Usta, artık papaz görmeye dahi dayanamıyor gibidir: "**Boyun devrilsin pis papaz, defol git buradan! ... Karga suratlı pis papaz!**" (dakika [1:08:07](#)-1:09:24) (Bu sözleri daha tuhaf kılan, papazın suratının aslında Battal Gazi'ye ait olması.)
- Filmde çok sayıda mantıksızlık örneği var. Örneğin, bütün vücudu beton gibi bir kalıba alınan ve kemikleri kaynaşana dek o şekilde kalan bir adam ihtiyaçlarını nasıl görür? Ya da, bir insanın yüzünü siyaha boyarsa, koskoca Bizans İmparatoru onu her zaman gelen siyahi elçiden ayırt edemez mi? Ya da, askerler Battal Gazi adında (simaen tanımadıkları) bir adamı bulmak istiyorlarsa, bunun yolu, yoldan geçen herkese tek tek Battal Gazi olup olmadığını sormak mıdır? Bu şekilde rastgele bir sürü adam öldürülür mü? Örnekleri çoğaltmak mümkün. Ancak bu yazı dizisi, ekseriyetle kimlik eksensiz mantıksızlıklara odaklanıyor.

2. Battal Gazi'nin İntikamı (1972)

- Yönetmen: [Natuk Baytan](#)
- Senaryo: [Duygu Sağıroğlu](#)
- [IMDb](#)
- [Fragman](#)

Özet

Bizanslı Şovalye Andrea Alfons (Bilal İnci), kardeşi Kiryos Alyon'un intikamını almaya yemin eder. Bu amaç doğrultusunda, Battal Gazi'yi (Cüneyt Arkın) ve müslüman olarak karşı tarafa geçen Hammer Usta'yı öldürmek, ve Anadolu'daki bütün müslümanları kılıçtan geçirmek niyetindedir.

İşe koyulduğunda, ilk önce (müslüman olunca Ahmed Turani adını alan) Hammer Usta'yı öldürtür. Ardından da Battal Gazi'nin oğlunu ve karısını kaçırtır. Onları kurtarmak üzere Amoryon Kalesi'ne gelen Battal Gazi'yi esir alması ile birlikte, olaylar yeni bir boyut kazanır.

Şöyle ki, Battal Gazi'nin karısı, müslüman olarak Ayşe adını almış olan eski Bizans prensesi Elenora'dır (Meral Zeren). Şovalye Andrea, Ayşe'ye eski dinine geri dönmesini ve karısı olmasını teklif eder. Aksi takdirde, onu çarمیha gerdirerek yaktıracaktır. Ayşe, bu tehdide aldırılmaz ve Şovalye Andrea'nın her iki teklifini de reddeder. Bunun üzerine, Şovalye Andrea dediğini yapar ve Battal Gazi'nin gözleri önünde onu çarمیha gerdirip yaktırır.

Bu trajediye şahit olan Battal Gazi, kendisini de öldürmelerini ister. Ancak, Şovalye Andrea'nın farklı bir planı vardır: Battal Gazi'yi hemen öldürmeyecek, oğlu Ali'yi (Yaman Coşkun) Battal Gazi'ye düşman bir hıristiyan olarak yetiştirecektir. Böylece, Battal Gazi bir gün öz oğlu tarafından öldürülene dek yıllarca acı içinde yaşayacaktır.

Şovalye Andrea, bu uzun vadeli intikamını derhal yürürlüğe koyar. Battal Gazi'nin oğlu Ali'ye Aris adını verir. Aris, Şovalye Andrea'yı amcası zannederek büyür. Babasının ise, Şovalye Andrea'nın kardeşi Kiryos Alyon olduğunu zannetmektedir. Babası olduğunu zannettiği Kiryos Alyon'u öldüren Battal Gazi'ye ise büyük bir kin duymakta ve Petro'dan (İhsan Gedik) kılıç dersleri alarak onu öldüreceği güne hazırlanmakta ve her gün bilenmektedir. Şovalye Andrea ise, zaman zaman Battal Gazi'ye uzak mesafeden oğlunu izletmekte ve bir hıristiyan olarak büyüdüğünü görerek acı çekmesini temin etmektedir.

Battal Gazi bu şekilde sekiz sene Bizans'ta esir kalır. Nihayetinde, bir yolunu bularak kaçar ve oğluna yeniden kavuşabilmenin bir yolunu aramaya başlar. Bu süreçte, yolu Prenses Anjela (Meral Zeren) ile kesişir. Prenses Anjela, Battal Gazi'nin öldürülen karısı Elenora/Ayşe'nin teyzesinin kızıdır ve ona çok benzemektedir. Dahası, Prenses Anjela, Şovalye Andrea ile evlenme arefesindedir. Ancak, durum bu olsa da, ikili arasında duygusal bir yakınlık doğar.

Battal Gazi ile Şovalye Andrea arasındaki mücadele zorlu olur. Şovalye Andrea, müslüman köylülere büyük eziyetler eder ve çok kan döker. Nihayetinde, Battal Gazi'yi esir almayı da başarır. Bunun üzerine, yıllardır planladığı intikamını da artık almaya karar verir. Battal Gazi'yi öz oğlu ile dövüşürecektir! Battal Gazi, bu çarpışmada ya ölecek ya da öz oğlunu öldürecektir. Şovalye Andrea, Battal Gazi'nin sağ çıkması durumunda ise, gözlerine mil çektirmeyi ve ömrünün sonuna dek "evlat katili olmanın acısıyla ve köpekler gibi sürünerek" yaşamasını temin etmeyi

planlamaktadır.

Bu plan çerçevesinde, oğlu Ali/Aris (Sertan Acar), demir bir maske ile Battal Gazi'nin karşısına çıkar. Karşılıklı olarak kılıçlarını çekerler. Aralarında zorlu bir mücadele olur. Bir noktada, Battal Gazi'nin vurduğu bir kılıç darbesi, rakibinin demir maskesini kafasından uçurur ve Battal Gazi oğlu ile yüz yüze gelir ve şaşkınlık içinde oğluna gerçeği açıklar. Oğlu ona inanmayınca da, kılıcını yere atar. Zira, bir baba olarak öz oğluna kılıç çekmesi mümkün değildir. Oğlu ise, ona ölümcül darbeyi indirmek üzere kılıcını havaya kaldırdığında, kolu taş kesilir. Bunun nedeni, henüz küçük bir çocukken babasına, "Sana gerçekten el kaldırırsam eğer, dilerim Tanrı'dan en ağır cezaya çarptırsın beni; sadece ellerimi değil, bütün vücudumu taş kessin" demiş olmasıdır.

Kolunun taş kesildiğini gören Aris, nedamet getirerek babasına sarılır ve Battal Gazi'nin hatırlatması üzerine kelime-i şahadet getirerek yeniden Ali olur. Sonrasında, babası ve diğer müslüman esirlerle birlikte kaledeki Bizanslılarla savaşımaya başlar. Neticede, müslümanlar, Şovalye Andrea ve adamlarını öldürürler ve ardından Amoryon Kalesi'ni ele geçirip Osmanlı sancağını kale gönderine çekerler.

Filmin yansıttığı zihniyet

Bu filmde de, geleneksel [cinsiyet rolleri](#) belirgin – ki, hikayenin yüzyıllar önce geçiyor olması itibarıyla bu normal. Örneğin, filmin ilk sahnelerinde Battal Gazi, oğluna, "Silah sözü işittin mi babanı, yemek sözü işittin mi anneni dinleyeceksin" diyor. (dakika [2:30-2:41](#)) Aynı yaklaşımı yansıtan bir diğer benzeri diyalog ise şöyle:

Çocuk yaştaki Ali:

- "Beni de beraber götür, baba."

Battal Gazi:

- "Anneni erkeksiz bırakıp da ikimiz birden gidemeyiz oğul. Yokluğumda kötü bir şey olursa kim koruyacak onu?"

Çocuk yaştaki Ali:

- "Elbette ben!" (dakika [8:00-8:24](#))

Kimi sahneler ise, gelenekselliğin ötesine geçerek kadınların ganimet gibi algılandığını gösteriyor. Örneğin, serinin ilk filminde, Battal Gazi, Prenses Elenora ile ilişkiye girdikten sonra bunu müstehzi bir tavırla Elenora'nın nişanlısı Kiryos Alyon'a söyler ve bunu yapmaktan adeta mutluluk duyuyor. Bu filmde ise, Kiryos Alyon'un kardeşi Şovalye Andrea, çoktan Battal Gazi ile evlenip Ayşe adını almış olan Elenora'ya hıristiyanlığa dönüp kendisiyle evlenmesini teklif ediyor. Yine bu filmde, Elenora'nın teyzesinin kızı olan Prenses Anjela, Şovalye Andrea ile evlenme arefesinde iken, Battal Gazi ile aralarında bir aşk doğuyor.

Özetle, tıpkı toprak ve diğer zenginlikler gibi, kadınlar da iki taraf arasındaki varlık transferine konu oluyorlar. Dahası, filmler her ne kadar Türk/müslüman tarafını iyi, Bizans/hıristiyan tarafını kötü tasvir etme gayretinde olsa da, bu konudaki çifte standartlar, asıl kötücüllüğün aslında senaryoların dışavurduğu zihniyette olduğunu ima ediyor.

Örneğin, Anjela esir alındığında, Battal Gazi'nin adamlarından Ezrail (Hikmet Taşdemir), Zıpzıp (Necdet Kökeş) ve Ayıboğan (Yusuf Sezer), böylesine güzel bir kadını ellerine geçirmiş olmanın

doğurduğu sevinç ve şehvetle ona tecavüz etmeye kalkıyorlar. Ancak, onlar Anjela'nın üzerine yürümekte iken, Battal Gazi "Rahat bırakın kızını" diyerek devreye giriyor ve Anjela'yı kurtarıyor. Üstelik, Battal Gazi hayatını borçlu olduğu Anjela'yı serbest de bırakıyor. Diğerleri, "**Delirdin mi sen, Battal Gazi? Elimize böyle bir fırsat geçmişken?**" diye itiraz ettiklerinde ise, Battal Gazi şu cevabı veriyor: "Fırsat diye kadınları kullanmak, bizim yiğitliğimize yakışmaz." Ardından da, resmi bir üslupla Anjela'ya güvence veriyor: "Babanızın sarayına varıncaya kadar, güvenliğimiz tarafımızca sağlanacaktır." (dakika [1:04:23](#)-1:07:05)

Çifte standartın bir diğer örneği ise, sonradan Battal Gazi'ye katılacak olan Zıpızıp'ın, kendi halinde atıyla gitmekte olan bir Bizanslıyı öldürüp kesesindeki altınlara el koyduğu sahne. (dakika [33:17](#)-33:47) Film, Bizanslılara yönelik bu gibi cinayet ve gasp örneklerini hiçbir şekilde problematize etmediği gibi, Bizanslıların aynı doğrultudaki davranışlarını onların kötücüllüklerinin bir göstergesi olarak sunuyor. Aradaki tek fark, Bizanslıların cinayet ve tecavüz gibi fiilleri sadistçe saiklerle işliyor olmaları. Örneğin, bir köylü, kara şövalyelerden biri kendisine Battal Gazi'nin yeri sorduğunda, "Bilsem de söylemem, pis papaz!" cevabını veriyor. Bunun üzerine, ilgili kara şövalye, kahkahalar atarak köylüyü ateşe veriyor. (dakika [40:16](#)-40:28) (Bu noktada, papaz kelimesinin sıklıkla bir hakaret olarak kullanılması da önemli.)

Lider ululaması

Film, Battal Gazi'nin varlığını galibiyet ve hürriyet, yokluğunu ise mağlubiyet ve esaret nedeni olarak sunuyor. Örneğin, Battal Gazi'nin gelmekte olduğunu gören taş ocağı esirleri, derhal isyan ederek silahlı gardiyanları alt ediyorlar. Dahası, bunu yapmaları için Battal Gazi'nin fiili yardımı değil, onu uzaktan görmeleri dahi yeterli oluyor. Bu sahne karşısında da, Battal Gazi gelmeden önce neden kendilerini müdafaa etmedikleri sorusu ortaya çıkıyor. (dakika [36:22](#)-36:54)

Benzeri bir durumu, kara şövalyelerin köy baskınında görmek de mümkün. Kara şövalyeler köylüleri öldürüp kadınlara tecavüz ettikten sonra, geriye kalanları hizaya sokuyorlar. Ardından, kara şövalyelerden biri, hizaya dizilmiş köylülerden yaşlı bir adamı çekip alarak, "pis müslümanların kanı" ile kirlenmiş olan çizmelerini yalattırıyor. Ancak, Battal Gazi'nin birden ortalıkta görünmesinin ardından, köylüler birkaç saniye içinde köyün kontrolünü yeniden ellerine geçiriyorlar. Aynı dakika içinde roller değişiyor. Az önce yaşlı köylüye kanlı çizmelerini yalattıran kara şövalye, (bu yaşlı köylünün ayaklarını yalamaya layık olmadığı için) onun bastığı yeri yalamak durumunda kalıyor. ([40:37](#)-41:45)

Tek başına olayların seyrini değiştirebilen Tek Adam'ın büyüklüğü ölçüsünde takipçilerinin değeri de küçülüyor ve hatta hayatları dahi önemsizleşiyor. Örneğin, Şövalye Andrea, Malatya'yı yaktırıyor, onca insanı öldürtüyor ve bu süreçte onca kadın tecavüze uğruyor. Ancak her şey olup bittikten sonra, Şövalye Andrea kale içinde Battal Gazi'nin sırtlara bağlattığı adamlarını öldürtmek üzereyken, adamlardan biri ona şöyle haykırıyor: "Bizi yaksan bile, Battal'ın kılına dokunamayacaksın" (dakika [1:00:25](#)-1:01:33)

Bir tuhafılık: Kılıçlı ritüel

Şövalye Andrea'nın filmin ilk sahnelerinde ettiği yemin tam olarak şöyle: "Ben, İsa'nın yeminli şövalyesi Andrea Alfons, din düşmanımız Battal Gazi tarafından öldürülen kardeşim Alyon'un ruhu üzerine yemin ederim ki, intikamı en kanlı şekilde alınacaktır." Bu yeminin ardından, Şövalye Andrea kılıcını çekip hayava kaldırdığında, orada hazır bulunan diğer kara şövalyeler de ona katılıyorlar. Kılıçlar bu şekilde havada iken, Şövalye Andrea devam ediyor: "Elimizdeki bu kutsal

kılıçlar, Anadolu'da kesilmemiş tek bir müslüman kellesi kalmayana kadar kınlarına girmeyecektir.” Ardından, bütün şövalyeler hep birlikte bağıyorlar: “İntikam! İntikam! İntikam!” (dakika [4:17](#)-4:56)

Filmin son saniyelerinde, benzeri bir kılıçlı ritüeli karşı tarafın da gerçekleştirdiğini görüyoruz. Battal Gazi ve arkadaşları, kale gönderine çekilen sancağı hep birlikte kılıçlarını havaya kaldırarak selamlıyorlar.

Filmin adı

Film, Şövalye Andrea'nın uzun vadeli ve acımasız intikam planını konu alıyor. Battal Gazi ise, bu intikam planı doğrultusunda yılları zehir olduktan sonra bir şekilde kendisini kurtarıp Andrea'yı öldürüyor. Yani film, Şövalye Andrea'nın son anlara dek başarılı gittiği söylenebilecek intikam alma planının hikayesi. Ama nedense filmin adı, Andrea'nın değil, *Battal Gazi'nin İntikamı*. Böyle bir isimlendirme, acaba olayları karşı tarafın perspektifinden görmekte zorlanmanın bir yansıması olabilir mi?

Bazı mantıksızlıklar

- Battal Gazi'nin adamları Bizans şehrine sızabilmek için dansöz kılığına girerler. Şehrin kapısındaki asker kim olduklarını sorduğunda, içlerinden biri, “Şövalye Andrea Efendimiz'in tören için istediği dansözler bunlar” der. Asker yüzlerini görmek istediğinde ise, aynı kişi, “Müslüman karısı bunlar, yüzleri kat'ıyyen açılmaz” cevabını verir. (dakika [1:15:01](#)-1:15:57) Filmde diğer müslüman kadınların saçları dahi görünürken, bu dansöz müslüman kadınların neden yüzlerinin bile açılmayacağı belli değildir.
- Battal Gazi'nin öldürülmek üzere sırtlara başlanmış olan adamları, Şövalye Andrea'nın sözlerine her nasılsa her bir ağızdan cevap verirler. Misal, “**Canımız Battal Gazi'ye feda olsun; elbet öcümüzü alacak senden!**” (dakika [1:02:16](#)-1:02:49)
- Battal Gazi, şölende ilk oku atmak üzere ayağa kalkar. Yayına dört tane ok koyup elmalara nişan alır. Bir sonraki sahnede, tahta sütun üzerine konmuş dört elmanın dördünün de isabet aldığını görürüz. Her ok ayrı bir elmayı delmiş, ancak bu oklar her nasılsa tamamen geçmeyerek elmanın içinde kalmıştır. Dahası, elmalar, fizik kurallarını ihlal edercesine halen tahta sütunların üzerinde durmaktadırlar. (dakika [6:42](#)-7:16)
- Birinci filmin sonunda Bizans İmparatoru olarak taç giyen Şövalye Hilaryon rolünde olan Reha Yurdakul, bu filmde Musa Baba adlı ilgisiz bir karakteri canlandırıyor. Olaylar ve karakterler arasındaki süreklilik, nedense bu karakter özelinde dikkate alınmamış.
- Battal Gazi'nin oğlu olduğunu öğrenen Ali/Aris, derhal kelime-i şehadet getiriyor. İnanç, babadan oğula mı geçer? Daha da önemlisi, insan formatif yıllarında edindiği algılarını bir anda bir kenara koyabilir mi?

3. Savulun Battal Gazi Geliyor (1973)

- Yönetmen: [Natuk Baytan](#)
- Senaryo: [Duygu Sağıroğlu](#), Natuk Baytan
- [IMDb](#)
- [Fragman](#)

Özet

Battal Gazi (Cüneyt Arkın), artık yaşlandığından, Malatya serdarlığını oğlu Seyyid Battal'a (Cüneyt Arkın) devretmek ister. Düzenlenen ok ve kılıç müsabakaları sonunda Seyyit Battal bütün rakiplerini yenerek Malatya serdarı olmaya hak kazanır. Görevi oğluna devreden Battal Gazi ise, ibadete çekilir.

Bu görev devrinin haberi, Bizans'a ulaşır. Seyyid Battal'ın genç ve tecrübesiz olmasının kendileri için bir fırsat olduğunu düşünen Bizanslı komutan Kara Şovalye İgor Yanoş (Kazım Kartal), hıristiyanlığın en güçlü şövalyelerini bir araya getirmek ve Anadolu'yu ele geçirmek ister. Bu düşüncesini Azize Maria'ya (Birsen Ayda) açar. Azize Maria, cevaben bir şart ileri sürer: Kuzeni Prens Alfonso (Kayhan Yıldızoğlu) ile Kara Şovalye'nin kardeşi İzabella (Zühal Aktan) evlenecek ve kurulacak Anadolu Krallığı da, düğün hediyesi olarak onlara verilecektir.

Kara Şovalye bu şartın manasını anlamakta zorlanır. Zira, Prens Alfonso elinde doğru düzgün kılıç bile tutamayan biridir. Öyle birinin ne İzabella'ya koca, ne de Anadolu'ya kral olması pek akıl alır şey değildir. Bunun üzerine, Azize Maria, asıl planını açıklar: Krallığı Alfonso'nun arkasında idare edecek olan Azize Maria olacaktır.

Kara Şovalye bu planı makul bulmuş olmalıdır ki, hazırlıklara başlanır. Plan doğrultusunda, "hıristiyanlığın en güçlü şövalyeleri" bir araya getirilir. Bu sekiz şövalyenin herbirinin ayrı bir mahareti vardır:

- Şovalye Aleksi, (Yaşar Güçlü) gürz kullanır.
- Şovalye Vunnar (Mehmet Ali Güngör) viking başlığı takar ve mızrak kullanır.
- Şovalye Petro (İbrahim Kurt) okçudur.
- Şovalye Markos (Oktay Yavuz) balta kullanır.
- Şovalye Boğa Anton'un (Sönmez Yıkılmaz) kendisine has irice bir silahı vardır.
- Şovalye Ayı Tara (Tarık Şimşek) iki elinde iki yuvarlak testere kullanır.
- Şovalye Çenyo, uzak doğu savunma sanatlarında mahirdir.
- Şovalye Dimitros (Süheyl Eğriboz) hançer fırlatmakta ustadır.

Ordusunu bu ekip ile güçlendiren Kara Şovalye, Malatya'yı basar ve bir katliam gerçekleştirir. Dahası, bu sekiz şövalye, Battal Gazi'nin kızı Senem'e babasının gözleri önünde sırayla tecavüz eder. Kahkahalar eşliğinde gerçekleşen tecavüzün ardından, askerler Battal Gazi'nin kızını ellerinden çivilerler ve belinden yukarısı çıplak vaziyette çarpmıha gererler. Sonra da, bir atın arkasına bağladıkları Battal Gazi'yi yerlerde sürükleyerek yanlarında götürürler. Amaçları, onu köy köy gezdirip küçük düşürmektir.

Bütün bunlar yaşanırken, Battal Gazi'nin oğlu Seyyid Battal orada değildir. Geldiğinde, haçlanmış olan kızkardeşini kurtarır. Ancak, kızkardeşi, yaşadıklarından duyduğu utançtan ötürü hemen

oracıkta intihar eder. Bunun üzerine, Seyyid Battal onu defneder ve mezarının başında intikam yemini eder. Ardından da, intikamını almak üzere yola koyulur.

Seyyid Battal, önce Şovalye Aleksî ve Şovalye Vunnar'ı haklar. Ardından da, Şovalye Petro'yu öldürür. Şovalye Markos'u ise, Prenses İzabella'ya (Zuhal Aktan) tecavüz etmek üzere iken yakalar. Seyyid Battal onu da öldürdükten sonra, kısa bir süre Prenses İzabella ile konuşur ve o esnada birbirlerine aşık olurlar.

Seyyid Battal, hem geriye kalan dört şovalyeyi hem de Kara Şovalye'yi öldürmek için Bizans sarayına yönelir. Yol üzerinde iken, Prenses İzabella ile evlenmek üzere saraya gelmekte olan Prens Alfonso'yu da öldürür ve onun yerine geçerek saraya girer. Gerekli şekilde rol yaparak, herkesin Prens Alfonso'yu (tıpkı tanındığı gibi) pısrık ve korkak bir adam olarak görmesini temin eder. Bir yandan da, gizlice, saraydaki diğer şovalyeleri öldürmeye başlar. Sırayla, Şovalye Boğa Anton, Şovalye Ayı Tara, Şovalye Çenyo ve Şovalye Dimitros ölür.

Geriye bir tek Kara Şovalye kalmıştır. Ancak Seyyid Battal onu öldürmeden önce babasını kurtarmaya gider. Ne var ki, tam babası ile birlikte kaçmak üzere iken yakalanırlar. Hem Battal Gazi'yi hem de oğlu Seyyid Battal'ı aynı anda eline geçiren Kara Şovalye, Seyyid Battal'ı etkisiz hale getirmek ister. Bu amaçla, onu içinde akrepler bulunan bir kovaya baş aşağı sarkıtır. Yüzünün her yanını akrepler kaplayan Seyyid Battal'ın gözleri görmez olur. Her şey sona ermiş gibidir. Ancak, Seyyid Battal'ın adamları (Reha Yurdakul, Eşref Vural, Aydın Haberdar, Doğan Tamer) onu kaçırmayı başarıp gözlerini tedavi ettirince, olayların seyri yeniden değişir. Seyyid Battal yeniden saraya dönerek babasını kurtarır. Birlikte, etraftaki askerleri öldürürler. Son olarak, Battal Gazi, Kara Şovalye'yi kale surlarından aşağıya atar.

Filmin yansıttığı zihniyet

Filme, Seyyid Battal'ın verdiği mücadelenin iki temel amacı var: (1) Babası Battal Gazi'yi Bizanslıların elinden kurtarmak, ve (2) kızkardeşine tecavüz eden sekiz şovalyeden intikamını almak. Bu iki amaç, birbirinden müstakil. Yani, ortada aslında iki ayrı mücadele ve dolayısıyla da iki film var. Senaryo, bu iki mücadeleyi tek bir hikâye etrafında örgüleyebilmek için bir zorlamaya başvuruyor. Şöyle ki, Battal Gazi'nin kaçırılmasından çekinen Kara Şovalye, onu birbiri ardına açılan yedi ayrı kapının ardındaki özel bir hücreye hapsediyor ve bu kapıların anahtarlarının (o an itibariyle hayatta olan) altı şovalye ve Azize Maria'nın boynunda taşınmasına karar veriyor.

Kara Şovalye'nin bu denli zahmetli işlere girişmek yerine hücredeki Battal Gazi'yi öldürmemesi için ortada hiçbir neden yok. Ancak, bu şekilde, Seyyid Battal'ın iki mücadeleyi aynı anda yürütmesi doğal hale geliyor. Seyyid Battal, boyunlarındaki anahtarı ele geçirmek üzere kardeşine tecavüz eden şovalyelerin teker teker karşılına çıkıyor ve herbirini kendi özel silahıyla (ve tecavüz cürmünü işledikleri noktadan da vurarak) öldürüyor.

Yani Seyyid Battal'ın mücadelesi aynı zamanda bir namus meselesi. Dahası, hikâyenin [namus](#) algısı, kadın bedenini algılayış şekli itibariyle ataerkilliği epey ön planda olan zihniyeti yansıtıyor. Örneğin, Seyyid Battal, kızkardeşi Senem'i bulduğunda, haçlandığı çivileri çıkararak onu kurtarıyor. Ancak, bu utançla yaşayamayacağını ifade eden kızkardeşi, (namusunu temizleme adına) derhal bu çivilerden birini kendi vücuduna saplayarak intihar ediyor.

Bu ataerkillik siyasi alana da yansıyor. Örneğin, karşı tarafın kadınlarının ele geçirilmek istenen birer meta olarak algılanması, ataerkil bakışın bir yansıması. Şovalyeler Senem'e tecavüz

ederlerken, Kara Şovalye'nin Battal Gazi'ye söylediği şu sözlerde de bu bakışın izlerini görmek mümkün: **“Kızının ırzına geçtiğimiz gibi, bütün müslüman kızlarının da ırzına geçeceğiz, Battal Gazi!”**

Bu noktada şu soru önemli: Sadece Bizanslılar mı karşı tarafın kadınlarını ele geçirmek istiyorlar? Yani karşı tarafın topraklarına, altınlarına ve taşınır taşınmaz diğer zenginliklerine gıpta ederken, onların kadınlarını da bu çerçevede değerlendirmek Bizanslılara mı özgü? Bizans filmlerine göre durum bu. Zira, bu filmlerde, tecavüz neredeyse kategorik olarak Bizanslıların yaptığı bir şey. Peki böyle bir şey mümkün mü? Yani, Bizanslıların Türklerin *her şeyine*, Türklerin ise Bizanslıların *kadınları hariç her şeyine* göz diktiği bir dünya gerçekten inandırıcı mı?

Bu sorunun ekseninde farklı sorular sormak da mümkün: İlgili filmler, Türklerin Bizans'tan gelin almalarını (ya da Bizanslı kadınlarla sevişmelerini) sorun etmezken, bunun tersini neden mevzu dahi etmezler? Ya da, bu filmlerde neden Bizanslı kadınlar Türk erkeklerini etkileyici bulurlar, ama bunun tersine hiç rastlanmaz? Mesela, bu filmde, Prenses İzabella, hiç tanımadığı Seyyid Battal'ı korumak için Bizans askerlerini başka bir istikamete yöneltiyor ve bunu yapmasının hemen ardından, ikilinin arasında şöyle bir diyalog geçiyor:

Seyyid Battal:

- “Beni kurtarmak için neden yalan söylediniz onlara?”

Prenses İzabella:

- “Şerefimi borçluydum size.”

Seyyid Battal:

- “Sebep sadece bu mu?”

Prenses İzabella:

- “Belki bu, belki de başka bir şey. Sormayın bana lütfen.”

Prenses İzabella bu şekilde Seyyid Battal'a kendisinden etkilendiğini ima ettikten hemen sonra, daha açık konuşmaya başlar: “İmkan olsa beni de götürmenizi isterdim; alıp kaçırmamanızı isterdim.” (dakika [40:53](#)-41:44)

Prenses İzabella'nın bu ani ilgisini bir yıldırım aşkı olarak nitelendirmek mümkün olsa da, çerçeve bu kadarıyla sınırlı değil. Bu bir dakikalık görüşmenin ardından günler geçip de Seyyid Battal, Prens Alfonso kılığında Bizans sarayına girdiğinde, ikili yeniden karşılaşılıyor. Ancak, Prenses İzabella, Seyyid Battal'ı tanımıyor ve onu evlenmek zorunda olduğu Prens Alfonso zannettiğinden kendisine gayet ağır sözler söylüyor:

Prenses İzabella:

- “Siz onun tırnağı bile olamazsınız; Battal son derece mert ve cesur bir erkek”

Alfonso kılığındaki Battal:

- “Halbuki ben korkak ve pısrığın tekiyim, öyle mi?”

Prenses İzabella:

- “Evet! Çok şükür ne olduğunuzu kendiniz de biliyorsunuz. Onu tanıdıktan sonra sizinle evlenmeye mecbur olmak deli ediyor beni.”

Alfonso kılığındaki Battal:

- “Duyan da Battal’a sırlıslam aşık olduğunuzu sanacak.”

Prenses İzabella:

- “Bilhassa bunu sizin duymanızı istiyorum, Alfonso. Deli gibi seviyorum Battal’ı; ömrümün sonuna kadar da sadece onu seveceğim!”

Alfonso kılığındaki Battal, bu noktada Prenses İzabella’ya Seyyid Battal’ın bir müslüman olduğunu hatırlatma ihtiyacı hissediyor. Bunun üzerine Prenses İzabella’nın verdiği cevaplar, Bizanslı kadınların Türk erkekleri için dinleri dahil pek çok şeyden vazgeçmeye hazır olduklarını (bir kez daha) teyit ediyor:

Alfonso kılığındaki Battal:

- “Ama o bir Türk. Din düşmanımız bizim.”

Prenses İzabella:

- “Umrumda bile değil. İsterse dinimi bile değiştiririm onun için.”

Bu sözler üzerine Seyyid Battal şapkasını çıkararak gerçek kimliğini Prenses İzabella’ya belli ediyor. Seyyid Battal’ı karşısında gören Prenses İzabella, derhal teslim oluyor: “**Köleniz, cariyeiniz olmaya hazırım!**” (dakika [59:12](#)-1:00:40)

Bizanslı kadınların Türk erkekleri için dinlerinden (ve hatta onurlarından) vazgeçmelerinin tek örneği bu değil. Prens Alfonso kılığında Bizans sarayına gelen Seyyid Battal, o güne dek hiç karşılaşmadığı “kuzeni” Azize Maria ile tanışıyor ve Azize’nin iki yanağından öpüyor.

“Alfonso”nun bu samimi tavırları üzerine, Azize Maria, “**Her ne kadar akraba sayılırsak da, böyle bir keşişin önünde saygılı davranmalısınız bana; kutsal bir azizeyim ben**” deme ihtiyacı hissediyor. (dakika [49:07](#)-49:44)

Ne var ki, aradan günler geçtikten sonra bir gün Seyyid Battal (yine Prens Alfonso kılığında) Azize Maria’nın odasına giriyor ve Azize Maria, ne istediğini sorduğunda, “**Seni!**” cevabını veriyor. Daha önce “kutsal bir azize” olduğunu söyleyen bir kadının kuzeni zannettiği kişiden gelen böyle bir teklifi değerlendireceğini düşünmek abes olabilir. Ancak, Azize Maria, konunun bu yönüyle değil, Prens Alfonso’nun erkeklik gücüyle ilgiliymiş gibi konuşuyor. Bunun üzerine “Alfonso”, Azize Maria’nın bu konudaki şüphelerini giderme adına birkaç şey söylüyor ve nihayet beklediği cevabı alıyor: “**Al, bütün benliğimle seninim; bana sahip olmak için hala ne bekliyorsun?**” Bir sonraki sahnede, Alfonso kılığındaki Battal odadan ayrılmak üzere iken Azize Maria’nın bir performans değerlendirmesi yaptığına şahit oluyoruz: “**Müthiş bir erkekmişsin meğerse...**” (dakika [1:04:46](#)-1:06:33)

Peki Türk kahramanların cinsel güçleri bu denli övgüye layık iken, Bizans cephesinde durum ne? Filmin belli aralıklarla iktidarsızlığına atıfta bulunduğu Prens Alfonso, bu konuda Seyyid Battal’ın karşısındaki tek örnek. Prens Alfonso’nun Bizans sarayına gelmekteyken, yanında bulunan rahip ile arasında geçen diyalog ve bu diyalog sonrasında yaşananlar ise bu konuda epey fikir verebilecek mahiyette:

Prens Alfonso:

- “Ah aziz peder, Kara Şovalye’nin şatosunda kim bilir neler bekliyor beni...”

Rahip:

- “Korkmanız için hiçbir sebep yok, Prens Alfonso; hıristiyan dünyasının en güzel kızıyla

evlenmek için gidiyorsunuz oraya...”

Prens Alfonso:

- “Asıl mesele burada ya... Ben hiçbir kadınla yatmadım ömrümde.”

Rahip:

- “Üzülmeiniz, bu meseleyi halletmek kolay...”

Prens Alfonso:

- “Nasıl?”

Rahip:

- “Rastladığımız ilk kadın üzerinde erkekliğinizi deneyerek.” (dakika [41:37](#)-44:28)

Rahip’in bu cevabının hemen ardından, yol kenarından geçmekte olan bir kadın görüyorlar. Bunun üzerine, rahip, “Bakın Prens Alfonso, şansınız varmış...” diyor ve arabayı durduruyorlar. Onları görünce korkup kaçan kadının gittiği eve vardıklarında, kendi hallerinde yaşayıp gitmekte olan bir çiftle karşılaşıyorlar. Burada askerler adamı zapt ediyorlar. Alfonso ise, kadına tecavüz etmek üzere eve giriyor. Ancak az sonra kadının göğsünden bıçaklanmış vaziyette dışarı çıktığını görüyoruz.

Onun ardından dışarıya çıkan Prens Alfonso, “**Hakaret etti bana; erkekliğimle alay etti!**” diyerek duruma açıklık kazandırıyor. Rahip ise, “**Üzülmeiniz Prens Alfonso Hazretleri, bir başkasıyla denersiniz...**” diyerek prensi teselli ediyor ve oradan ayrılıyorlar.

Bu, izahı zor sahne... İlgili ailenin hristiyan olması da ayrıca önemli. Olayın gerçekleşmesinden kısa bir süre sonra ilgili eve varan Seyyid Battal’ın ilk sorusunun, “**Hristiyan değil misiniz siz?**” olması da, bu noktayı vurguluyor. Bu soruya, hristiyan olduğu halde Kara Şovalye’nin zulmünden bıktığı için Seyyid Battal ile birlikte hareket eden adamlardan biri (Reha Yurdakul) şu cevabı veriyor: “**Keşke olmaz olaydık... Hristiyanlık arkasında saklanmış bir sürü canavar bunlar. Bu haçı boynumda taşımaktan utanıyorum artık.**”

Bu sözü söylemesiyle birlikte boynundaki haçı koparıp yere atan adam, Seyyid Battal’a şu soruyu soruyor: “**Benim gibi bir papazı Hak Dini’ne kabul eder misin, Battal?**” Gerek papaz kelimesini kullanış şekli, gerekse İslam dinine kabulü Seyyid Battal’ın iznine tabi görmesi itibariyle problemlili olan bu cümlelerin ardından, (az önce karısı öldürülen adam dahil) orada bulunan bütün hristiyanlar kelime-i şahadet getirerek müslüman oluyorlar. İyi olan hristiyanların bir noktada müslüman olması kuralı, bu filmde de işliyor. (dakika [44:28](#)-45:30)

İyi Bizanslılar bu şekilde kimliklerini terk ederek müslümanların safına geçerken, filmde bir tane bile kötü Türk’e rastlanmıyor. Türkler, birbirlerine kesinlikle ihanet etmeyen, masum, cesur ve mert kimseler. Hatta Bizanslı komutan “**İçinizden hanginiz Battal’ın oğlu?**” diye sorduğunda, hepsi “**Battal’ın oğlu benim!**”, “**Benim de adım Battal!**” gibi sözlerle öne atılarak kendisini feda ediyor.

Bazı enteresan öğeler

- Şovalyelerden Çenyo, gerek görüntüsü, gerekse savaşma tarzı itibariyle diğerlerinden farklı olan ve uzak doğulu olduğu izlenimini uyandıran bir karakter. Bir uzak doğulunun o dönemde Bizans’ta ne aradığı meçhul. Çenyo’nun, uzak doğuya özgü bilgeliğini kullanarak Kara Şovalye’ye (Prens Alfonso konusunda) akıl verdiğine de şahit oluyoruz: “**Çin’de bir**

atasözü vardır; ısırarak köpek dişini göstermez derler.” (dakika [57:16-58:06](#)) Filmdeki bir diğer uzak doğu bağlantısı ise, Seyyid Battal’ın, benzerlerine sadece kung-fu filmlerinde rastlanan türden yüksek sıçrayışları. (dakika [23:33-24:25](#))

- Seyyid Battal’ın ünlü kulak koparma sahnesi bu filmde: “**Şimdi ben senin kulaklarını koparırım da gör!**” Kulağı koparılan kişi, Şovalye Boğa Anton. (dakika [54:45-55:03](#))
- Üzerinde sadece bir hayvan derisi bulunan ve bu nedenle tıpkı mağara adamlarına benzeyen Şovalye Boğa Anton, boğalarla güreşir ve (Amerikalı kovboylar gibi) boğaları boyunlarından tutup çevirerek yere yıkar. Diğer şovalyeler ise, genellikle insanları canlı hedef olarak kullanırlar. Örneğin, Şovalye Vunnar, mızrağıyla insanları öldürür (dakika [7:40-8:05](#)), Şovalye Dimitros ve Şovalye Petro ise insanların başlarına koydukları elmalara ok ya da hançer fırlatarak nişancılıklarını yarıştırırlar. (dakika [8:04-8:43](#))
- Gerçek dünyada, iktidarsızlık sorunu yaşayan seri katiller, kadın kurbanlarını bıçaklayarak (ya da bedenlerine herhangi bir başka cisim saplayarak) öldürme eğilimindedir. Filmin senaristlerinin bu gerçeği bildikleri şüpheli olsa da, Prens Alfonso ile ilgili sahnede bıçağın kullanılması yine de isabetli olmuş.

Bazı mantıksızlıklar

- Filmde, Seyyid Battal Gazi adı ikiye bölünerek, iki ayrı Battal Gazi üretilmiş. Baba Battal Gazi, oğul ise Seyyid Battal olmuş. Halbuki, seyyid bir isim değil, (Hz. Hüseyin’in soyundan gelenlere atfen kullanılan bir) lakap. Dolayısıyla, oğul seyyid ise, baba da seyyiddir ve bu nedenle bu kelime ikisi arasında ayırt edici bir ifade olamaz.
- Filmde, hem Battal Gazi’yi hem de Seyyid Battal’ı Cüneyt Arkın oynuyor. Buna rağmen, Kara Şovalye, bir avuç esirin arasından Battal Gazi’nin (kelimenin tam anlamıyla *tıpkısının aynısı* olan) oğlunun kim olduğunu bir türlü anlayamıyor. (dakika [29:40-32:18](#))
- Müslüman olan hıristiyanların kendi kimliklerine bir anda yabancılaşmalarına bu filmde de rastlamak mümkün. Müslüman olan papaz, Bizans sarayına girmeden önce tıpkı Seyyid Battal gibi kılık değiştiriyor ve yerine geçtiği papazın kıyafetlerini giyiyor. Bunun ardından, sarayda Seyyid Battal’a fısıldayarak şöyle hayıflandığını işitiyoruz: “**Dinimizi değiştirdik ama, gene de bu kılıktan kurtulamadık...**” (dakika [48:53-49:07](#))
- Hıristiyanlara kelime-i şehadet getirmeyi öğreten Seyyit Battal, filmde çoktanrılı bir dine mensupmuş gibi dua ediyor: “**Tanrım... Tanrıların en büyüğü...**” (dakika [1:27:44-1:28:18](#))

Bazı hatalar

- Seyyid Battal, Şovalye Vunnar’ı öldürmek üzere yere yatay vaziyette uçuşa geçer. Ancak, asılı bulunduğu ip kameraya yansır. (dakika [22:05-22:17](#)) Benzeri bir yere yatay uçuş da, Şovalye Ayı Tara’yı öldürdüğü sahnede vardır. Yere son derece yakın bir yükseklikten gerçekleşen bu uçuşta, fizik kuralları tamamen askıya alınmış gibidir. (dakika [56:49-57:15](#))
- Pek çok Bizans filminde olduğu gibi bu filmde de, saray, kale ve şato kelimeleri birbiri

yerine kullanılıyor. İç mekanlardaki çekimler saray görüntüsü verirken, dış mekanlar derhal kaleye dönüşüyor. Hangi mekanın saray, hangisinin kale, hangisinin şato olduğu belli değil. (Anadolu'da şato var mı ki?)

4. Battal Gazi'nin Oğlu (1974)

- Yönetmen: [Natuk Baytan](#)
- Senaryo: [Duygu Sağıroğlu](#)
- [IMDb](#)
- [Fragman](#)

Özet

Müslümanlar, Bizanslılar ile girdikleri bir savaşta büyük zayıflık verirler. Bütün askerlerini kaybeden Battal Gazi (Cüneyt Arkın), yaralı bir şekilde tek başına Malatya'ya döner. Şehir, Bizans ordusunun saldırısına uğramak üzeredir. Bu nedenle, Battal Gazi, kadın ve çocukları (hayatta kalabilmeleri için) uzaklara gönderir ve onlara zaman kazandırmak için kendisini Malatya Kalesi'nin kapısına bağlatır.

Antuan (Bilal İnci) ordusuyla birlikte Malatya'ya geliğinde, Bizans askerleri şehrin kapısından girebilmek için Battal Gazi'ye hücum ederler. Ancak onu alt edebilmeleri ilk başta mümkün olmaz. Neden sonra, ancak uzaktan mızraklar atmak suretiyle onu öldürmeyi başarır ve Malatya'yı fethederler.

Ancak bu zaferin hemen ardından Bizanslı Büyücü (Atıf Kaptan), gayet endişe verici bir kehanette bulunur. Büyücü'ye göre, Battal Gazi ölmüş olsa da, oğlu yaşamaktadır. Henüz bebeklik çağında olan bu çocuk, büyüyecek, intikam ateşiyle yanıp tutuşacak ve nihayetinde Antuan'ı öldürerek babasının intikamını alacaktır. Dahası, Türkler yeniden “**Anadolu'nun tek ve değişmez hakimi**” olacaklardır.

Bu kehaneti işiten Antuan, Battal Gazi'nin Oğlu'nun hemen bulunup öldürülmesi emrini verir. Askerler bu emir üzerine derhal yola çıkarlar.

Askerlerin yola çıkmalarının hemen ardından, Antuan bir de iyi haber alır: Karısı Maria, ikiz doğurmuştur. Ancak Antuan bu habere sevinmek yerine, kendisine bu haberi getiren kişiyi iki yakasından tuttuğu gibi şu soruyu sorar: “**Kız mı, erkek mi?**” Bebeklerden birinin kız diğerinin erkek olduğunu öğrenince de, derhal karısı Maria'nın (Nevin Nuray) yanına gider ve ona da şu soruyu sorar: “**Hangisi oğlan?**” Cevabı öğrenen Antuan, oğlunu kucağına alır. Ardından da, Maria'ya şu sözleri söyler:

“Talih varmış, Maria. Eğer sadece kız olsaydı, seni de çocukları da öldürmeye yemin etmiştim. Benim için önemli olan baba olmak değil, soyumu sürdürmek, bir erkek evlat sahibi olmak. Oğluma iyi bak, Maria. Eğer ona bir şey olursa, seni ellerimde boğarım.”

Sarayda bunlar yaşanırken, askerler de, Malatya'dan kaçan kadın ve çocukların yerini bulurlar. Bizanslı komutan (Turgut Savaş), hangi bebeğin Battal Gazi'nin oğlu olduğunu öğrenmek ister. Aksi takdirde, bütün bebekleri öldürecekler. Türk anneler Battal Gazi'nin karısını ve bebeğini ele vermezler. Bunun üzerine, Bizanslı komutan, dediğini yapmaya başlar. Halbuki, onca bebeği

boşuna öldürmektedir. Çünkü, Battal'ın karısı Ayşe Hatun (Mine Sun) oradan uzaklaşmış ve peşindeki askerleri atlayarak bebeğini gizlemeye koyulmuştur.

Ayşe Hatun, bebeğini, alelacele bulduğu tahtadan bir çamaşır leğenine koyar ve bu leğeni nehir kenarındaki çalılıklara bağlar. Ancak, geri döndüğünde, iplerin çalılıklardan kurtulduğunu ve nehrin bebeği alıp götürdüğünü görür. Bebek kaybolmuştur...

Ayşe Hatun, dehşet içinde nehrin akıntısı istikametinde koşarak oğlunu aramaya koyulur. Biraz ilerlediğinde, Antuan'ın karısı Maria'nın ikizleri ile nehir kenarında piknik yaptığını görür. Bunun üzerine, oğlunu aramayı bırakarak, Maria'nın erkek bebeğini kaçıtır. Amacı, kendilerine bu kötülüğü yapan Antuan'ın oğlunu öldürerek intikam almaktır.

Maria, oğlunun yerinde olmadığını gördüğünde korkuya kapılır. Ancak, öz oğlunun kaybolduğuna üzülmekten ziyade, Antuan'ın kendisini öldüreceğinden korkmakta gibidir. Bu korkuyla etrafa bakmaya başlar. Nehirde Battal Gazi'nin Oğlu'nu görünce, kundaktaki bebeği alarak kendi oğlunun yerine koyar ve saraya geri döndükten sonra korkusundan Antuan'a bir şey söylemez.

Bu gelişmeden haberi olmayan Antuan mutludur... Komutanı kendisine yalan söylediğinden, Battal Gazi'nin oğlunun öldüğünü zannetmektedir. Halbuki gerçek oğlu, Battal Gazi'nin karısı Ayşe Hatun'un elindedir ve sarayında Battal Gazi'nin oğlunu büyütmektedir. Bu aldanmışlık içinde, oğlu için büyük hayaller kurmaktadır: **“Yeryüzünün en büyük silahşörü olarak yetiştireceğim seni; adını duyan Türklerin ödlere patlayacak!”**

Ancak görüntü itibarıyla herşey yolunda gibi dursa da, bazı enteresan gelişmeler de yaşanmıyor değildir. Örneğin, Battal Gazi'nin Oğlu, Maria'nın sütünü emmemektedir. Bunun üzerine, Antuan, **“Emzikli bir kadın bulalım”** der. Ancak, Battal Gazi'nin oğlu, diğer kadınların da sütünü emmez. Etrafta süt anne kalmayınca, Bizanslı askerler bir de Türk mahallesine bakarlar ve Battal Gazi'nin karısı Ayşe Hatun'u kucagında çocukla görünce zorla tutup getirirler. Karşısında müslüman bir süt anne gören Antuan, **“Allah kahretsin! Bula bula müslüman bir kadın mı getirdiniz?”** sözleriyle bu duruma tepki gösterir. Ancak, başka bir süt anne kalmadığından, çare yoktur. Deneme yapılır ve bebeğin yeni getirilen kadının sütünü emdiği görülür. Antuan “oğlu” kurtulduğu için sevinir; ama hayretini ifade etmeyi de ihmal etmez: **“Şu Tanrı'nın hikmetine bak... Bunca hristiyan dururken, benim oğlum bir müslüman Türk'ün sütüyle büyüyecek demek...”** Ayşe Hatun bu şekilde öz oğlunun süt annesi olarak göreve alınır.

Aradan yıllar geçer ve Battal Gazi'nin Oğlu çocukluk çağına gelir. Ancak, davranışları itibarıyla biraz farklıdır. Annesi ona papaz efendi ile ders saatinin geldiğini söylediğinde gitmek istememekte, hatta **“O papazın pis suratını görmek istemiyorum ben!”** gibi tepki dolu sözler sarf etmektedir. Tepkisi sadece kendisine ders veren papaza yönelik de değildir. Çocuk, büyüdüğüde bütün papazların kafasını keseceğini söylemektedir!

Sonraki yıllarda da durum değişmez. Battal Gazi'nin oğlu, yetişkin bir insan olduğunda, babası olduğunu düşündüğü Antuan'ı dahi sevmemektedir. Diğer yandan, Türklere karşı merhametlidir. Örneğin, özgürlükleri için başkaldıran Türk esirlere kötü davranılmasını istemez ve bunu yapan Bizanslı askerlere engel olur. Hatta, Türk esirlerin idam edileceğini öğrendiğinde, onları kaçıtır. Bütün bu davranışlarında bir tuhaflık olduğunun kendisi de farkındadır. İkiz kardeşi olduğunu zannettiği İren'e (Zerrin Arbaş) bu düşüncelerini şu şekilde açar: **“Nedense İren, çocukluğumdan beri acayip bir his var içimde. Bu elbiseler, bu saray, hatta şovalyelik rütbesi bile rahatsız ediyor beni...”**

Battal Gazi'nin oğlunun bu tavırları, çeşitli vesilelerle onunla karşılaşan başkalarını da şaşırtır. Örneğin, (şaşırtıcı derecede [He-Man](#)'e benzeyen) Kara Gülle (Yavuz Selekman) adlı bir Türk yiğidi, şaşkınlığını şu cümlelerle ifade eder:

“Öyle bir yiğidin o domuzların içinde ne işi var, anlamıyorum. ... Kılıcına baksan bir Türk kadar usta ve çabuk; yüreğine baksan bir müslümanınki kadar temiz... Ama gel gör ki, görünüşte tam bir Bizanslı...”

İşin tuhafı, bu sözleri sarf eden Kara Gülle, aslında Antuan'ın gerçek oğludur! Onu öldürme düşüncesiyle annesinden kaçırılan Ayşe Hatun'un sonradan böyle bir kötülüğü yapmaya eli varmamış ve bu Bizans prensini Türkler arasında büyütüştür.

Battal Gazi'nin oğlunun kimliği ile tamamen ters düşen tavırlarına Antuan da bir açıklama getirmekte zorlanmaktadır. **“Sanki kendi kanımdan bir oğul değil de, bir düşman var karşımda”** diye düşünen Antuan, işin içinden çıkamayınca Büyücü'ye danışır. Büyücü, önce sihirli küresine Antuan'ın kanından birkaç damla akıtır ve ardından ona yine kötü bir haber verir: Antuan ölecektir. Onu, Battal Gazi'nin oğlu öldürecektir. Antuan, Büyücü'nün bu sözlerine anlam veremez. Zira, Battal Gazi'nin oğlu yıllarca önce ölmüştür. Ancak, Büyücü, Antuan'a küreyi gösterir ve kendi oğlu sanarak büyüttüğü kişinin aslında Battal Gazi'nin oğlu olduğunu izah eder.

Bu haberi alan Antuan, önce yıllar evvel kendisine yalan söyleyen komutanını, sonra da karısı Maria'yı öldürür. Ardından da, Battal Gazi'nin oğlunu öldürmesi için Kumandan Vasilios'a (Hikmet Taşdemir) emir gönderir. Ne var ki, komutan bu emri yerine getiremeden önce Battal Gazi'nin oğlu gerçekleri öğrenir ve Türklerin yanına kaçar. İlk işi, Kara Gülle, Saksığan (Süheyl Eğriboz), Zıpızıp (Necdet Kökes), Mengene Hasan (Sönmez Yıkılmaz), Ayıboğan (Yusuf Sezer) ve diğerlerine gerçek kimliğini açıklamak olur. Babasının yıllar önce yere saplanan (ve hiç kimsenin kıpırdatmadığı) kılıcını bulunduğu yerden çıkarınca, kimliği konusunda hiç kimsenin bir şüphesi kalmaz ve onu kendilerine lider seçerler.

Battal Gazi'nin oğlunun kendi saflarına katılmasıyla birlikte, Türkler Bizans'a karşı yeniden ofansif bir tavır alırlar. Antuan ise, Büyücü'nün söyledikleri nedeniyle Battal Gazi'nin oğlunu öldürmek için elindeki bütün imkanları seferber etmeye çalışmakta, komutanlarına gerekirse her ağacın arkasına bir asker yerleştirmelerini söylemektedir.

Ne var ki, bu denli geniş çaplı bir saldırı için Bizans'ın elinde yeterli sayıda asker yoktur. Bu duruma bir çare olarak, Kaptan Markos'tan yardım istemek gündeme gelir. Ancak, Kaptan Markos, karşılıksız olarak babasına bile yardım etmeyecek karakterde bir insandır. Bu nedenle de, Antuan, Kaptan Markos'un daha önce iletmiş Prenses İren ile evlenme isteğini kabul etmenin iyi bir fikir olacağını düşünür ve (kızının arzusu hilafına) Kaptan Markos'a bu evlilikten şeref duyacağı haberini gönderir. Ardından da, kızını bir odaya hapseder. Ancak İren bir şekilde Türk tarafına ulaşarak yardım istemeyi başarır. Bunun üzerine, Kara Gülle Bizans sarayına gelir, fakat yakalanır.

Bu noktadan sonra, ilginç bir gelişme yaşanır. Antuan, öz oğlu olduğunu bilmeden Kara Gülle'ye işkence etmeye başlayınca, ona verdiği her acıyı İren de hisseder. Bu şaşırtıcı gelişme üzerine, İren ile Kara Gülle'nin ikiz kardeş oldukları anlaşılır. Ancak, kan bağı, Kara Gülle'yi safını değiştirmeye ikna etmez. Bunun üzerine, Antuan, Kara Gülle'yi hapsedirir. Ancak, Battal Gazi'nin Oğlu, diğer Türkler ile birlikte kaleye girerek onu kurtarır. Ardından da, Kaptan Markos'un gemisine giderek İren'i kurtarırlar.

Bu olayların nihayetinde, İren müslüman olur ve Battal Gazi'nin oğlu ile evlenir. Fakat,

mutlulukları derhal kesintiye uğrar. Türklerin saklandıkları yeri öğrenen Antuan, hepsini yakalattır ve işkence altına alır. Ancak Türkler bu şekilde baştan bir miktar zayıf verseler de, sonradan kurtularak kaleyi ele geçirirler. Neticede de, Battal Gazi'nin oğlu Antuan'ı öldürür ve Büyücü'nün kehaneti gerçekleşmiş olur.

Filmin yansıttığı zihniyet

Film, hem (İslami gelenekte de yeri olan) [Musa-Firavun kıssalarından birine](#) hem de Kral Arthur'un kılıcı [Excalibur](#)'a atıfta bulunuyor. Ancak, bu atıflarla çizdiği çerçevede, serinin diğer filmlerinin ötesine geçecek derecede biyolojik-ırkçı bir perspektif ortaya çıkarıyor. Bir Türkün Bizans sarayında da büyüye neticede yine bir Türk olacağı düşüncesi, bu varsayımı dışavuran en belirgin gerçeklik. Dahası, film, kimliğinden habersiz büyüyen bir Türkün diğer Türklere merhametle yaklaşırken, Rumlara ve Rum kültürüne dair öğelere nefret duyacağını da varsayıyor. Battal Gazi'nin oğlunun henüz çocuk yaşta iken “pis papaz” gibi ifadeler kullanması ve büyüdüğünde bütün papazların kafasını keseceğinden söz etmesi, bu doğrultuda yorumlanmaya müsait davranışlar.

Battal Gazi'nin oğlunun hıristiyan kadınların sütlerini emmemesi de bu noktada önemli. “Helal süt” emmiş olma, “sütü bozuk” olmama gibi deyimleri literal olarak sunan ve reel alana çeken bu sahneler, iki karşıt kimlik arasındaki çizgiyi derinleştirdiği gibi, Öteki durumunda olan Rum/Bizans kimliğinin aşağılığını da vurguluyor.

Kara Gülle'nin Battal Gazi'nin oğlu hakkında söyledikleri, Öteki durumunda olan Bizans'ın Türk perspektifinden nasıl sunulduğunun bir özeti olarak okunabilir:

“Öyle bir yiğidin o domuzların içinde ne işi var, anlamıyorum. ... Kılıcına baksan bir Türk kadar usta ve çabuk; yüreğine baksan bir müslümanınki kadar temiz... Ama gel gör ki, görünüşte tam bir Bizanslı...”

Ancak, bu noktada bir çelişki de göze çarpmıyor değil. Zira, Türkler “temiz” ve Bizanslılar da “domuz” ise, domuzlar arasında yetişen bir Türk'ün temiz kaldığı gibi, Türkler arasında yetişen bir Bizanslının da domuzluktan çıkamaması gerekmez mi? O halde, Kara Gülle nasıl iyi biri olabiliyor?

Film, bu çelişkiyi yine süt ile açıklıyor. Kara Gülle ile süt kardeşi olduklarını öğrenen Battal Gazi'nin Oğlu, şu cümlesiyle duruma bir izah getiriyor: **“Aynı sütü emdiğimiz başından beri belliydi zaten.”** (49:15-49:37) Demek ki, Türk/müslüman sütü, domuzluk dahil olmak üzere türlü derdin devasıdır ve kirli bir insanı temiz hale getirebilir.

Mükerrer temalar

- *İntikam*

Düşman ile hesaplaşmak, serinin bu filminde de Türklerin adeta varlık sebebi durumunda. Hatta, filme göre, Türkler için hayatın düşmanla hesaplaşma dışında pek bir anlamı yok gibi. Battal Gazi'nin filmin ilk sahnelerinde bütün askerlerini (yani Türklerin bütün yetişkin erkeklerini) savaşta kaybettikten sonra söyledikleri, bu hayat anlayışını özetliyor:

“Oğlumun yaşaması gerek, Ayşe. Bütün şehit çocuklarının yaşamaları gerek. Ta ki çocuklarımız yaşayıp büyüsünler, düşmandan öcümüzü alsınlar. Şehitlerin mezarlarında rahat uyumalarını istiyorsanız, bu öç mutlaka alınmalıdır.” (2:08-2:29)

Yani, bütün yetişkin erkekler ölmüştür. Bu nedenle, kadınların çocukları daha uzakta, emin bir yere götürmeleri ve orada büyütmeleri gerekmektedir. Ancak bunun öncelikli nedeni çocukların hayatlarını kurtarmak değil, büyüyüp düşmandan intikam almalarını temin etmektir.

- *Kurtarıcı Lider*
İntikamın alınması, yine ancak bir Kurtarıcı Lider'e kavuştuktan sonra gerçekleşir. Harekete geçmek için, Battal Gazi'nin oğlu gibi birinin gelip babasının kılıcını saplandığı yerden çıkarması gerekir. Bunu yapan kişi derhal lider seçilir ve onun arkasında savaş başlar.
- *Güzel Bizans Prensesi*
Güzel Bizans prensesini gelin alma geleneği bu filmde de bozulmaz. Hatta, filme bakılırsa, Battal Gazi'nin oğlu ile İren'in birbirlerini hayat boyu ikiz kardeş bilmiş olmaları bu noktada önemsiz gibidir. Film, bu iki gencin, Battal Gazi'nin oğlunun gerçek kimliği ortaya çıkar çıkmaz adeta otomatikman sevdalı hale gelmelerine herhangi bir izah getirmez.
- *Geleneksel cinsiyet rolleri*
Evlenden hemen önce müslüman olan İren'in, Battal Gazi'nin oğluna yönelik tavırları da derhal değişir. Düğünün ardından İren'in odasına giren Battal Gazi'nin oğlu, birlikte büyüdüğü İren'i duvaklı şekilde karşısında görür. Sadece gözleri görünen İren'in yüzünü açar ve yeni kıyafetlerinin ona çok yakıştığını söyler. Düne kadar her ikisi de hıristiyan olan bu çift, hafızalarını silmiş ve yeni bir boyuta geçmiş gibidir. İren'in cevabı şöyle olur: "**İren değil, Ayşe benim ismim. Cariyeniz, kulunuz, köleniz olmaya Tanrı huzurunda yemin ettim.**" Neyse ki, Battal Gazi'nin oğlu cevaben daha ılımlı sözler söyler: "**Kölem değil, Allah'ın emri peygamberin kavliyle karım, hayat yoldaşımın benim.**" (1:11:07-1:11:50)

Bazı mantıksızlıklar

Bizans'ın kötücülüğüne eşlik eden dengesizliğin zaman zaman mantık sınırlarını zorlamasına bu filmde de rastlamak mümkün. Örneğin, Ayşe Hatun Bizans askerlerince tutulup saraya getirilir. Süt anne olarak denenecektir. Deneme yapılmadan önce Antuan şöyle der: "**Eğer senin sütünü de emmezse, ülkedeki bütün erkek çocukları öldürücem!**" (19:08-19:47) Antuan herhalde, "Benim oğlum ölecekse, ülkemde başkalarının oğulları da yaşamayacak" demek istemektedir.

Antuan'ın Kaptan Markos ile evlenmeye karşı çıkan kızı İren'e söyledikleri de, kötücüllüğe eşlik eden dengesizliğe bir diğer örnek olarak görülebilir: "**Öldürmekten de beter ederim seni! Yüzünü gözünü saç yağına bularım! Ömrünün sonuna kadar cılt yaralar içinde süründürürüm seni!**"

Bunun dışında, Yeşilçam'ın tipik mantık hatalarına bu filmde de rastlamak mümkün. Mesela, Battal Gazi neden kendisini kale kapısına bağlatıyor? Bu şekilde oklara, mızraklara hedef olması çok daha kolay değil mi? Saraya süt anne olarak alınan bir kadın, Antuan'ın müslümanlara yönelik nefretine rağmen çocuk büyüyünce nasıl hala orada olabiliyor? Antuan'a Battal Gazi'nin oğlunun öldürüldüğü konusunda yalan söyleyen Bizanslı komutan, aradan geçen yirmi senede nasıl hiç yaşlanmamış olabiliyor? İren, Battal Gazi'nin oğluna mektup yazarken parşömen kağıdı kullanırken, papazın sırtına yapıştırılan eşek resmi nasıl beyaz A4 kağıdına çizilmiş olabiliyor? Malatya civarında gerçekleşen bir çatışmada deniz, gemi ve gemiciler ne arıyor? (Benzeri örnekleri epey artırmak mümkün.)

Bir de, mükerrer mantık hataları var. Antuan, oğlunun büyüyünce Battal Gazi'nin tıpkısının aynısı haline geldiğini nasıl fark etmiyor? Neden bu durumun olası nedenleri üzerinde düşünmüyor? Ya da, Battal Gazi'nin oğlu eğer gerçekten bileğine vurulan kalın zincirleri koparacak güçte ise, neden onca gün zincirli vaziyette yaşıyor? Neden kendisine saldırılacağını bildiği halde, eli kılıçlı adamlar yanına gelmeden önce zincirlerini koparmıyor ve bir süre zincirli vaziyette savaşıyor?

Senaryodaki amatörliklerden kaynaklanan mantıksızlıklar da ayrıca incelenebilir. Filmin başlarında, Battal Gazi'nin kundaktaki oğlunu bulmayı başaramayan Bizanslı komutan, yanındaki iki askere, saraya öldürdükleri bebeklerden birini götürerek Antuan'ı kandıracağını söylüyor. Sonra da, bu plan bir sır olduğu için, bu iki askeri derhal öldürüyor! Bir başka sahnede, adamlarının süt anne bulamadıklarını gören Antuan, onlara (senaryoya göre aslında yerini bilmedikleri) Türk mahallesine de bakmalarını söylüyor. Adamlar, saraya bir Türk kadını getirdiklerinde ise, "**Allah kahretsin! Bula bula müslüman bir kadın mı getirdiniz?**" diye onlara çıkışıyor.

Bu gibi amatörliklerin yanı sıra, bir de senaryoyu zorlamaya dair örnekler var. Mesela, Antuan, oğlunu şu ifadeyle şövalye ilan ediyor: "**Hıristiyan düşmanı Rum beylerine karşı gösterdiğin üstün başarıdan dolayı Tanrı'nın huzurunda şövalye ilan ediyorum seni.**" Demek ki, o devirde hıristiyan düşmanı bazı Rum beyleri varmış ve Battal Gazi'nin oğlu böyle adamlarla savaşmış. Yani, elini müslüman kanına bulamamış!

Doğrudur; Bizans filmlerinde, bir Türk elini müslüman kanına bulamaz; gider kefereyi öldürür. Ya da, bir Türkün keferenin prensesleriyle sevişmesinde bir mahzur yoktur. Bunlar, Bizans filmlerinin mükerrer temaları arasında. Ama bu film bu çerçeveye bir de "kefere şarabı"nı ekliyor.

Kaptan Markos'un gemisini ele geçirildikten sonra, Ayıboğan, (İren ile evlenecek olan) Battal Gazi'nin Oğlu'na, "**Birkaç fıçı şarap alalım, bugününüzde lazım olur**" diyor. Mengene Hasan, bu teklife şu cevabı veriyor: "**Kefere şarabı içilmez, Ayıboğan; ben bulurum.**" (1:09:37-1:09:51) Demek ki, müslüman adam kefere şarabı içmez; müslüman şarabı içer!

--- SON ---